

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยรุ่นหญิง ความรู้สึกนึกคิด และวิถีชีวิตของกลุ่มวัยรุ่นหญิงที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ผู้วิจัยต้องทำความเข้าใจ และเข้าถึงความเป็นจริงของปรากฏการณ์ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยรุ่นหญิงที่กำลังอยู่ในช่วงของการศึกษาเล่าเรียน รวมทั้งบริบทที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวัยรุ่นหญิงกลุ่มนี้

แหล่งข้อมูลในการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร

การศึกษาข้อมูลในเอกสารทะเบียนนักเรียน ประวัติในห้องกิจกรรมนักเรียน ผลการเรียนนักเรียน และผู้วิจัยยังได้ติดตามข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ของวัยรุ่นจากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และสื่อทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้งเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประมวลและวิเคราะห์ประกอบการอธิบายถึงสถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ของกลุ่มวัยรุ่นหญิง

2. แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากบุคคลดังต่อไปนี้

2.1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ กลุ่มวัยรุ่นหญิงจำนวน 7 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วัยรุ่นกลุ่มนี้เป็นกลุ่มเป้าหมายของผู้วิจัย มีการรวมกลุ่มกันเพื่อดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นประจำทุกสัปดาห์ และทุกเทศกาล โดยทุกคนเป็นเพื่อนนักเรียนในห้องเดียวกัน โรงเรียนเดียวกัน และเป็นกลุ่มที่มักมีการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้วยกันเสมอ

2.2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลรอง ได้แก่ บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอนในรายวิชาต่างๆ เพื่อนนอกกลุ่มที่อยู่ห้องเรียนเดียวกัน ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากบุคคลในกลุ่มนี้ผู้วิจัยจะได้นำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นตรวจสอบความชัดเจน และแม่นยำของข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มเป้าหมายอีกครั้ง

วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยทำการศึกษาแบบกรณีศึกษาหลายกรณี ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้วิธีการหลากหลายวิธี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้อง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 6 เดือน ดังต่อไปนี้

1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)

ผู้วิจัยได้พบปะกับกลุ่มเป้าหมายเป็นประจำทุกอาทิตย์ ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายและทำการบันทึกลงในสมุดบันทึกเป็นประจำ บางครั้งผู้วิจัยก็ได้สอบถามกับเพื่อนคนอื่นๆ ในห้องเกี่ยวกับพฤติกรรมบางอย่างที่กลุ่มเป้าหมายได้แสดงออกมา

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยได้คลุกคลีอยู่กับกลุ่มเป้าหมายเป็นเวลา 4 เดือน ก่อนการทำวิจัย จึงมีความสนิทสนมกับกลุ่มเป้าหมายพอสมควร และมีโอกาสได้นั่งจับกลุ่มพูดคุยร่วมกันบ่อยครั้งมากขึ้น การพูดคุยกันก็มีตั้งแต่เรื่องที่เป็นสาระ ความรู้ รวมทั้งเรื่องสัพเพเหระ โดยเวลาที่นั่งพูดคุยกันนั้นจะเป็นคาบว่างของนักเรียน คาบกิจกรรม การพบกันโดยบังเอิญ หรือความตั้งใจของนักเรียนที่จะมาพบผู้วิจัยโดยเฉพาะ และเรื่องราวต่างๆ ของกลุ่มเป้าหมายก็จะถูกบันทึกไว้หลังจากการพูดคุยเสมอ

3. การสัมภาษณ์ (Interview)

เมื่อได้มีการพูดคุยกันมากขึ้น ผู้วิจัยจึงได้เริ่มพูดถึงการทำวิจัยของตนเองให้กลุ่มเป้าหมายฟัง เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย ซึ่งกลุ่มเป้าหมายทุกคนก็ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงเริ่มการสัมภาษณ์ทั้งแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) โดยมีการสร้างคำถามจากกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้เพื่อให้ได้มาซึ่งคำถามที่ครอบคลุมกับกรอบแนวคิด ผู้วิจัยจึงได้นำคำถามมาขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำแนวคำถามมาแก้ไขและปรับปรุงใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายต่อไป โดยมีแนวคำถามในการสัมภาษณ์ เช่น

“เริ่มดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ตั้งแต่เมื่อไร เพราะเหตุใดถึงตัดสินใจดื่ม”

“ชอบดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ชนิดไหนมากที่สุด”

“พ่อ แม่รับรู้เรื่องการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือไม่ พ่อแม่มีปฏิกิริยาเช่นไร”

“คิดอย่างไรกับการที่มีผู้หึงดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มากขึ้น เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น”

ในช่วงเวลาในการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายตามเวลาและสถานที่ที่กลุ่มเป้าหมายต้องการ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้สึกสบายใจมากที่สุด บางครั้งก็สัมภาษณ์กันเป็นกลุ่ม บางครั้งก็มาเพียงคนเดียว อีกทั้งมีการพูดคุยกันหลายๆ ครั้ง เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มา มีความชัดเจน แม่นยำ และตรงประเด็นมากที่สุด เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการศึกษา และตามแนวทฤษฎีที่เกี่ยวข้องต่อไป

การบันทึกข้อมูล

การเก็บข้อมูลในแต่ละครั้งผู้วิจัยใช้การจดบันทึก เนื่องจากในการพูดคุยกันนั้นกลุ่มเป้าหมายมีความสบายใจมากกว่าในการที่ผู้วิจัยจะจดบันทึกขณะที่ทำการสัมภาษณ์ และการจดบันทึกเรื่องราวต่างๆ ยังสามารถทำได้อย่างทันทั่วทั้ง และสามารถนำมาใช้ได้อย่างรวดเร็วอีกด้วย และในการบันทึกข้อมูลแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะนำมานับบันทึกทันทีหลังจากการพูดคุย หรือการสังเกต โดยใช้เวลาราวละ 30 – 60 นาที เพราะหากผู้วิจัยไม่บันทึกข้อมูลโดยทันทีอาจทำให้ลืมหรือจำข้อมูลคลาดเคลื่อน ได้

การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลของผู้วิจัยจะใช้การถามซ้ำในต่างเวลาและต่างสถานการณ์ อีกทั้งยังถามจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายคนอีกด้วย เช่น เพื่อนร่วมชั้นเรียน เพื่อนต่างกลุ่ม ครู เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความชัดเจน และแม่นยำมากที่สุด